

Schriftelijke bijdrage aan de Tijdelijke commissie Digitale Toekomst, ten behoeve van het rondetafelgesprek 'wettelijk kader en toezicht' op 17 februari 2020.

Aleid Wolfsen, voorzitter Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Vragen voor het blok 'Toezicht'

Hoofdvraag

Wie voert welk toezicht uit en in hoeverre is er sprake van overlappen dan wel leemtes in het huidige toezicht?

Deelvragen

Op grond van welke wettelijke bevoegdheden kunt u toezicht houden op de toepassing van digitale technologieën (zoals AI, gezichtsherkenning en Internet of Things) door de overheid, bedrijven en burgers? Houdt u hier ook toezicht op? Zo ja, hoe lang al en waaruit blijkt dat (activiteiten, toezichtsvisie)? Zo nee, waarom niet?

AP: Als bij de inzet van digitale technologieën persoonsgegevens worden gebruikt, valt dit onder het toezicht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Het maakt niet uit om welk type technologie of systeem het gaat - bijvoorbeeld algoritmische systemen al dan niet met AI, *Internet of Things*, beeldherkenning, *connected cars*, etc. Ook maakt het niet uit of het gaat om gebruik door de overheid, bedrijven, verenigingen of burgers: zij vallen alle onder het toezichtsveld van de AP. De AP houdt ook momenteel reeds toezicht op deze technologieën. In de toezichtvisie van de AP - *Focus AP 2020-2023. Dataproductie in een digitale samenleving* - is dat uitgewerkt. (Zie ook <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/over-de-autoriteit-persoonsgegevens/focus-ap-2020-2023>)

In hoeverre overlappen de bevoegdheden van de toezichthouders elkaar? Zijn er gebieden waar u in de praktijk ook andere toezichthouders tegenkomt? Zo ja, worden werkzaamheden en beoordelingen dan op elkaar afgestemd?

AP: Onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) houdt de AP als onafhankelijk toezichthouder toezicht op alle verwerkingen van persoonsgegevens binnen Nederland en de Europese Unie. Waar de AP toezicht houdt op basis van een Europese verordening op de gehele samenleving, zijn er onvermijdelijk raakvlakken met andere toezichthouders die toezicht houden op specifieke deelterreinen in Nederland of daarbuiten.

De AP stemt daarom op verschillende terreinen af met andere toezichthouders. Bijvoorbeeld met de ACM op het gebied toezicht op zowel privacy- als telecommunicatiewetgeving, in het bijzonder op het gebied van cookies, tracking en direct marketing. Met de AFM en DNB op het gebied van verwerking van persoonsgegevens door financiële instellingen, en in het bijzonder op het gebied van PSD2 (daar is overigens ook de ACM bij betrokken).

Op het gebied van algoritmes en AI zijn er ook contacten met het College voor de Rechten van de Mens en de Auditdienst Rijk. Op gebied van zorg heeft de AP contact met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Nederlandse Zorg Autoriteit. Ook zijn er contacten met de Algemene Rekenkamer, het Agentschap Telecom, en de Inspectie Justitie en Veiligheid.

Zijn er gebieden waar toezichthouders geen of ontoereikende bevoegdheden hebben en waar dat wel nodig zou zijn? Hoe wordt hier in de praktijk mee omgegaan?

AP: Op het gebied van bescherming van persoonsgegevens zijn de taken en bevoegdheden van de AP (en de andere Europese privacy-toezichthouders) met de komst van de AVG goed en ook toereikend. Wel is het zo dat de privacytoezichthouders in vrijwel alle EU-landen kampen met een te beperkt budget om het toezichtwerk in voldoende mate te kunnen vormgeven. Na ruim een jaar ervaring met de AVG loopt ook de AP in de praktijk tegen verschillende knelpunten aan. Om die reden heeft de minister voor Rechtsbescherming aangekondigd dat hij samen met de Autoriteit Persoonsgegevens opdracht geeft voor een extern onderzoek naar de financiering van de AP. Doel van het onderzoek is om een gezonde basis te creëren voor de financiering die past bij een goede taakvervulling van de AP. Dit onderzoek loopt momenteel en in mei 2020 worden de resultaten van dit onderzoek verwacht. (Zie ook <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/extern-onderzoek-naar-financiering-autoriteit-persoonsgegevens>)

Hoe zorgt u ervoor dat uw organisatie voldoende geëquipeerd is om het toezicht op de toepassing van digitale technologieën door de overheid, bedrijven en burgers te kunnen uitvoeren? Beschikt u momenteel over voldoende middelen, capaciteit en expertise? Zo nee, wat is er nodig om dat te hebben?

AP: De AP beschikt momenteel over een beperkt aantal medewerkers met een technologische achtergrond. In zijn algemeenheid zijn de middelen van de AP op dit moment onvoldoende, zie ook het antwoord op de vorige vraag.

Hoe zou volgens u het toezicht in Nederland er over tien jaar uit moeten zien? Zou het toezicht op digitalisering gecentraliseerd moeten worden? Zouden bepaalde toezichthouders een prominentere rol moeten krijgen?

AP: Een horizon van 'over tien jaar' is ons inziens (veel) te lang. Het is van groot belang zo snel mogelijk het toezicht op digitalisering in Nederland en Europa te intensiveren. Het

toezicht op het gebied van digitalisering wordt in en voor Nederland en iedereen die zich in Nederland bevindt letterlijk per dag belangrijker. Nederland is immers een van de meest gedigitaliseerde samenlevingen in de wereld.

Technologische ontwikkelingen op dit gebied gaan zeer snel. Dat is een groot competitief voordeel en het bevordert vaak ook het welzijn en de gezondheid van mensen, maar dat schept ook hoge verwachtingen ten aanzien van adequaat toezicht. Daar komt bij dat er naast snelle technologische ontwikkelingen ook sprake is van internationalisering en daarmee gepaard gaande marktconcentraties.

Er moet zoveel mogelijk worden ingezet op ex-ante toezicht (toezicht vooraf). Denk bijvoorbeeld aan privacy, maar ook security by design. Dat wil zeggen dat er bij het ontwerp van nieuwe digitale technologieën zorgvuldig nagedacht moet worden over bijvoorbeeld ethische vraagstukken. Daarbij eist de AVG dat bedrijven en overheden daarover verantwoording afleggen en transparant zijn.

Het is belangrijk dat er voldoende middelen voor toezichthouders zijn en tevens een goede afstemming tussen toezichthouders. Op die manier kan effectief invulling worden gegeven aan het voorkomen van problemen. Onder andere de AP kan daarin, vanwege de specifieke en ook sterke Europese wetgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens die voor alle sectoren binnen de samenleving van toepassing is, een belangrijke rol spelen.

Hoofdvraag

Welk normenkader hanteren toezichthouders bij het beoordelen van toepassingen van nieuwe technologie en hoe ontwikkelt dit normenkader zich?

AP: De AP hanteert de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) als normenkader. In de AVG zijn rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie als kernbeginselen opgenomen en nader uitgewerkt in verschillende normen. In de AVG zijn duidelijke normen beschreven voor de vraag wanneer het rechtmatig is om persoonsgegevens te verwerken. En daarnaast zijn er in de AVG veel verplichtingen opgenomen om ook transparant te zijn over welke persoonsgegevens worden verwerkt, met welk doel en de wijze waarop die gegevens worden verwerkt ('verantwoordingsplicht').

Bij het ontwerp van de AVG is gekozen voor open normen om ervoor te zorgen dat de wet niet steeds hoeft te worden aangepast na aanleiding van technologische ontwikkelingen. De AVG kan dan ook worden bestempeld als 'technologieneutraal'.

Deelvragen

Kunt u een voorbeeld noemen van een situatie waarin de inzet van technologie (zoals AI, gezichtsherkenning en Internet of Things) leidde tot aanpassing van het normenkader dat u, impliciet of expliciet, hanteert bij uw toezicht?

AP: Binnen Europa brengt de European Data Protection Board - het gezamenlijke overleg van alle Europese data protectieautoriteiten - regelmatig *guidelines* uit op verschillende terreinen. Dit gebeurt bijvoorbeeld op het gebied van profileren, cameratoezicht en de meldplicht datalekken. Er wordt verder gewerkt aan richtlijnen voor het gebruik van *blockchain*, de toepassing van AI en algoritmen en op het terrein van *connected vehicles*.

Kunt u, in dat voorbeeld, toelichten hoe dat normenkader zich ontwikkelde? Wie waren hierbij betrokken? Welke vragen werden gesteld? Welke publieke waarden spelen hierbij een rol?

AP: Zie het hierboven gegeven antwoord.

Biedt het huidige wettelijk kader voldoende houvast om het toezicht op nieuwe toepassingen van digitale technologieën te kunnen uitvoeren? Zo nee, wat is hiervoor nodig?

AP: Zie het hierboven gegeven antwoord.